

Popularizační sdělení

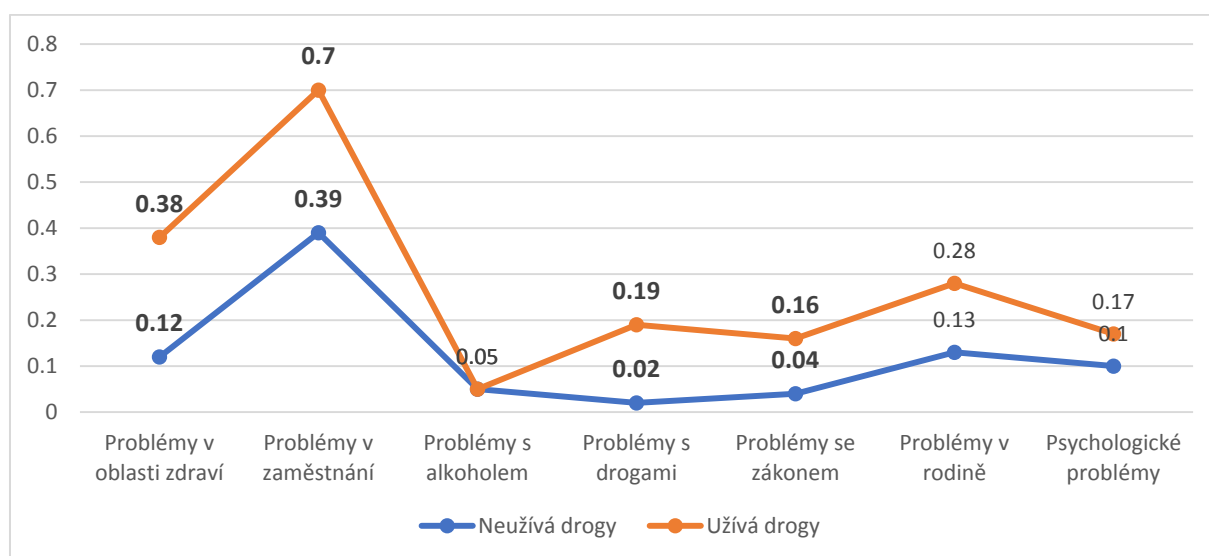
Ladislav Csémy, působící v Psychiatrickém centru Praha s týmem výzkumníků z Centra adiktologie a Psychiatrické kliniky 1. LF UK zkoumali dopad problémového užívání drog (pravidelně/dlouhodobě opiáty/amfetaminy či injekčně jakákoliv jiná droga) v adolescenci na budoucí život těchto osob. Výzkumníky primárně zajímalo, kolik z problémových uživatelů si své problémy ponese do dospělosti, a poté v čem se liší ti, kteří se problémů v průběhu času zbavili od těch, u kterých trvají. Všechny vyšetřené osoby docházely v době své adolescence (průměrný věk 17,5 let v letech 1996-98) do center pro pomoc drogově závislým, kde proběhlo i jejich první vyšetření tamními zaměstnanci. Druhé vyšetření provedl výzkumný tým v letech 2010-11, průměrný věk znovu vyšetřených osob byl 31 let. Zatímco první vyšetření podstoupilo 124 osob, druhého se zúčastnilo jen 52 z nich, hlavním důvodem bylo nenalezení osob v místě bydliště. Vyšetření byla provedena formou dotazníků. Základním zjištěním studie je, že problémy s drogami si s sebou do dospělosti neslo **25%** osob, resp. 13 z 52. Co se týče porovnání různých charakteristik mezi problémovou a bezproblémovou skupinou, zjištění shrnují následující tabulky:

	Nemá problémy s drogami v současnosti (39 osob)	Má problémy s drogami v současnosti (13 osob)
Pohlaví (ženy)	71,8 %	61,5 %
Průměrný věk	31 %	31,3 %
Nejvyšší vzdělání ZŠ či SOU	53,8 %	76,9 %
Pracuje na plný či částečný úvazek	64,1 %	53,8 %
Manuální profesi vykonává	38 %	52,5 %
V manželství žije	35,9 %	23,1 %
Léčí se celoživotně na psychiatrii	30,8 %	30,8 %
Podstupuje celoživotně detoxikační pobyty ve zdravotnických zařízeních	0,3 %	3,5 %
Léčí se ústavně či ambulantně kvůli drogové závislosti	3,0 %	6,6 %
Současně trpí žloutenkou typu C	10,3 %	23,1 %
Je v současnosti ve vězení nebo vazbě	17,9 %	23,1 %

V adolescenci:		
Primární droga heroin	45,7 %	92,3 %
Užívání primární drogy denně	34,3 %	84,6 %
Nadměrná konzumace alkoholu u matky	8,8 %	38,5 %

Zde je důležité poznamenat, že vzhledem k poměrně malé velikosti skupin nelze všechny výsledky skutečně zobecnit a považovat za platný společenský trend. Čím menší jsou pozorované vzorky, tím méně je pravděpodobné, že jejich statistiky odpovídají skutečným populačním parametrům. Jednoduše, čím méně osob z celé populace dostaneme do našeho pozorování, tím více osob v populaci zůstává nepozorováno, takže nám část informace chybí. Také je vyšší pravděpodobnost, že právě námi vybraný soubor nereprezentuje obecný trend. K ověření tzv. statistické významnosti výsledků existují testy, které ukáží, zdali si můžeme dovolit námi naměřené hodnoty považovat za obecný trend (v tomto případě, že se skupiny opravdu liší). Tímto testováním „prošly“ pouze hodnoty, které jsou v tabulkách vyznačeny **tučně**. Ostatní rozdíly mezi skupinami mohou obecné trendy pouze naznačovat, nelze je ale s jistotou zobecnit. (pozn. druhá část tabulky obsahuje už jen statisticky významná, „zajímavá“ zjištění, pro celý soubor viz. zdroj)

Následující graf vyobrazuje další sadu zjištění dotazníkem *ASI-Lite*. Vertikální osa zastupuje hodnoty tzv. kompozitních skóre, což jsou souhrnné hodnoty každé oblasti vypočítané z položek, které dané oblasti v dotazníku zastupují (čím vyšší hodnota, tím problémovější oblast). **Tučně** jsou opět vyznačeny hodnoty, které se testováním ukázaly jako statisticky významné. („Problém s drogami“ je významný arbitrárně)

V oblasti těchto zjištění je zajímavé, že vysoká míra problémů v oblasti pracovního uplatnění byla vlastní oběma skupinám, a také že se skupiny nelišily v nízké konzumaci alkoholu. Studie dále zjišťovala vztah mezi jednotlivými oblastmi, čehož výstupem byla souvislost mezi problémy s drogami a problémy v oblasti zdraví, zaměstnání, dodržování zákona jakož i s rodinnými a psychologickými problémy.

Poslední složkou výzkumu byla analýza rozdílů různých psychologických charakteristik mezi osobami jednotlivých skupin, s jediným st. významným zjištěním, že skupina bez problémů s drogami vykazuje vyšší úroveň životní spokojenosti. Závěrem – hlavním zjištěním přetrvává, že tři čtvrtiny problémových uživatelů se se svými problémy vypořádalo, ačkoli i toto zjištění je do jisté míry ovlivněno použitou definicí abstinence (nezahrnuje „lehké drogy“). Z výsledků také vyplývá, že zbavení se drogové závislosti neznamená vymizení problémů, jako např. přetrvávajících zdravotních komplikací, či problémů na poli zaměstnání, jehož základem může být nízká studijní úspěšnost adolescentů – problémových uživatelů. Závěry studie jsou omezeny na metropolitní prostředí.

Zdroj:

Csémy, L., Zábranský, T., Grohmannová, K., Dvořáková, Z., Brenza, J., & Janíková, B. (2012). Dospívající uživatelé heroinu a pervitinu po 14 letech: Analýza Psychosociálních Charakteristik. *Československá Psychologie*, 56(6), 505–517.